

**** BOXTELSCH E WIELERBAAN IN PARK MOLENWIJK 1934-1940 ****
Een zeer moderne wielervebaan, gelegen in een heerlijke omgeving¹
het begin van een speel- sport- en wandelpark

© Ruud van Nooijen, Boxtel - versie: 20 juli 2022 (1e versie: 10 augustus 2014)

1. ***Brabantse wedstrijden medio 1887***

Noord-Brabant is er al vroeg bij, als het gaat om de wielersport. Zo organiseert *De Noord Brabantsche Wielrijders Kring* te 's-Hertogenbosch op zondag 8 september 1887 zijn derde wedstrijd. Deze bestaat uit 2 wegwedstrijden, een van 25 km, de andere over maar liefst 69 km. Vooral bij de wedstrijd van 69 km worden dorpen in de omgeving van 's-Hertogenbosch aangedaan. Gezien het feit dat er in die tijd nog vele zand- of slecht verharde wegen zijn, moet dat een (zeer) zware opgave zijn geweest.

Het westen van de provincie wordt wel gezien als bakermat van de wielrennen in Noord-Brabant. Vele illustere namen, zoals **Wim van Est** en de broers **Wout** en **Rini Wagtmans** zijn daar ooit begonnen op kermiskoersen.

2. ***Opkomst wielervebanen, wielervepistes of velodromes***

De opkomst van terreinen waarop een wielervebaan wordt aangelegd heeft alles te maken met een landelijk geldend verbod op het houden van wielervewedstrijden op de openbare weg, dat in ons land van kracht is tussen 1905 en 1935. Van de helft van alle wielervebanen die ooit in Nederland bestaan, is de helft, zo'n tachtig stuks aanwezig in Noord-Brabant. Enige locaties: Bergen op Zoom, Tilburg, Oudenbosch, Eindhoven, Budel, Mill, Den Dungen, 's-Hertogenbosch, Boxtel. Als gedurende de Eerste Wereldoorlog op meerdere plaatsen zogenaamde vluchtoorden worden gebouwd

¹ Provinciale Noordbrabantsche en 's-Hertogenbosse Courant, 9 mei 1936.

² Logo rubriek fietssport in krant De Tribune van 12 mei 1936.

voor de opvang en huisvesting van Belgische vluchtelingen, krijgt **Vluchtoord Uden** een eigen wielersbaan. Het is derhalve goed verklaarbaar dat ook in Boxtel het idee wordt opgevat zo'n baan te bouwen. Rond de Tweede Wereldoorlog verdwijnen de meeste van deze banen weer.

Tegenwoordig zijn er nog een handjevol over, waaronder **Velodrome Amsterdam** en **Velodrome Assen**.

3. *Bouw Boxtelsche Wielersbaan*

In 1934 wordt, op initiatief van de plaatselijke wielersclub **Rapide** - opgericht in 1933 - op het terrein van **Park Molenwijk** een heuse wielersbaan aangelegd.

In de berichtgeving³, april 1933, inzake de oprichting van **Rapide** wordt gemeld dat aan de Gemeente Boxtel een schrijven is gericht met het verzoek om te komen tot de aanleg van een wielersbaan. Medeoprichter en voorzitter is **Guus (August) van der Meer**, ambtenaar bij de gemeente Boxtel⁴. Zijn vader, **W.A. van der Meer**, is eerst bedrijfsleider, later directeur van de Boxtelse elektriciteitscentrale (geopend 1899, de eerste in Noord-Brabant!). Guus van der Meer zelf heeft met de fiets als vervoer- of sportmiddel niet zoveel op: hij houdt meer van snelle auto's. Zo reist hij veelvuldig naar Antwerpen om daar wielrenners te contracteren. In Boxtel vormt **Café De Sportwereld** (thans Grieks restaurant **Corfu**) van **Jo van Run** in de stationsstraat zijn 'hoofdkwartier'⁵.

³ Nieuwe Tilburgsche Courant, 24 april 1933.

⁴ Nieuwe Tilburgsche Courant, 23 mei 1934.

⁵ Informatie per e-mail d.d. 7 november 2020 ontvangen van **Theo van den Aker**.

Nieuwsblad van het Zuiden, 31 december 1951

Pastoor Erasstraat Boxtel omstreeks 1935-'40.

Op de fiets op weg naar de Heilig-Hartkerk.

V.l.n.r.: Wim van Griensven, Theo Eltink en Jo van Run

Café De Sportwereld, Stationsstraat Boxtel, 1980 (foto: Wies van Leeuwen)

Andere bestuursleden van Rapide zijn de heren:

- Godefridus Clemens Phillipus Maria (Godfried) van Boeckel-van Rump⁶.
- Willem Jan (Wim) van Hoogerwou⁷
- Van Gijzel
- W. Spoormakers

⁶ Godefridus Clemens Phillipus Maria (Godfried) van Boeckel-van Rump, geb. Liempde, 16 december 1889, overl. Boxtel, 4 februari, 1935 (45), bron: Nieuwe Tilburgsche Courant, 8 februari 1935.

⁷ Nieuwe Tilburgsche Courant, 5 augustus 1935.

Wim van Hoogerwou

Guus van der Meer

Het Huisgezin 22 maart 1930

*Prijzen
vanaf f 72,-
geheel compl.
met kettingkast,
buisbagagedrager-
stander met
reflector en bel.*

GERMAAN
Het fijnste op twee wielen

Verkrijgbaar bij: J. van der Kallen, Den Bosch; J. van Kasteren, Vught; W. Spoormakers, Boxtel; A. van Rijswijk, Helvoirt; Adr. van der Houdt, Waalwijk; J. J. Mulder, Grootestraal 95, Waalwijk; A. A. Lommers, Elshout; Gebr. Klerke, Haarsteeg; A. Christ, Capelle; J. A. Suikers, Berlicum; A. de Graaf, Meeuwen; Gebr. Verhallen, Rosmalen; J. Hermes, Heesch; Jac. van der Berg, Oss; M. Velthoven, Kerkstraat A 163, Veghel; W. Kemps, Gemonde.

*Advertentie in
dagblad Het
Huisgezin van 22
maart 1930 van o.a.
bestuurslid en
wielerhandelaar W.
Spoormakers, die een
rijwielwinkel heeft in
de Stationsstraat.*

*Zijn naam wordt
onderaan deze
advertentie vermeld
als een van de dealers
in dit fietsmerk.*

Mientje, een dochter van bestuurslid **Spoormakers** vertelt uw scribe dat zij als 3-jarig meisje met haar fietsje op de wielerbaan reed⁸. **Spoormakers** heeft in die tijd een rijwielwinkel in de Stationsstraat te Boxtel. De winkel was gevestigd naast kapper **Hulsken**. Het voormalige pand van **Spoormakers** is nu in gebruik door een van filiaal van winkelketen **Xenos**.

*Mientje Spoormakers 90 jaar in 2020
(foto: Ad v.d. Wetering)*

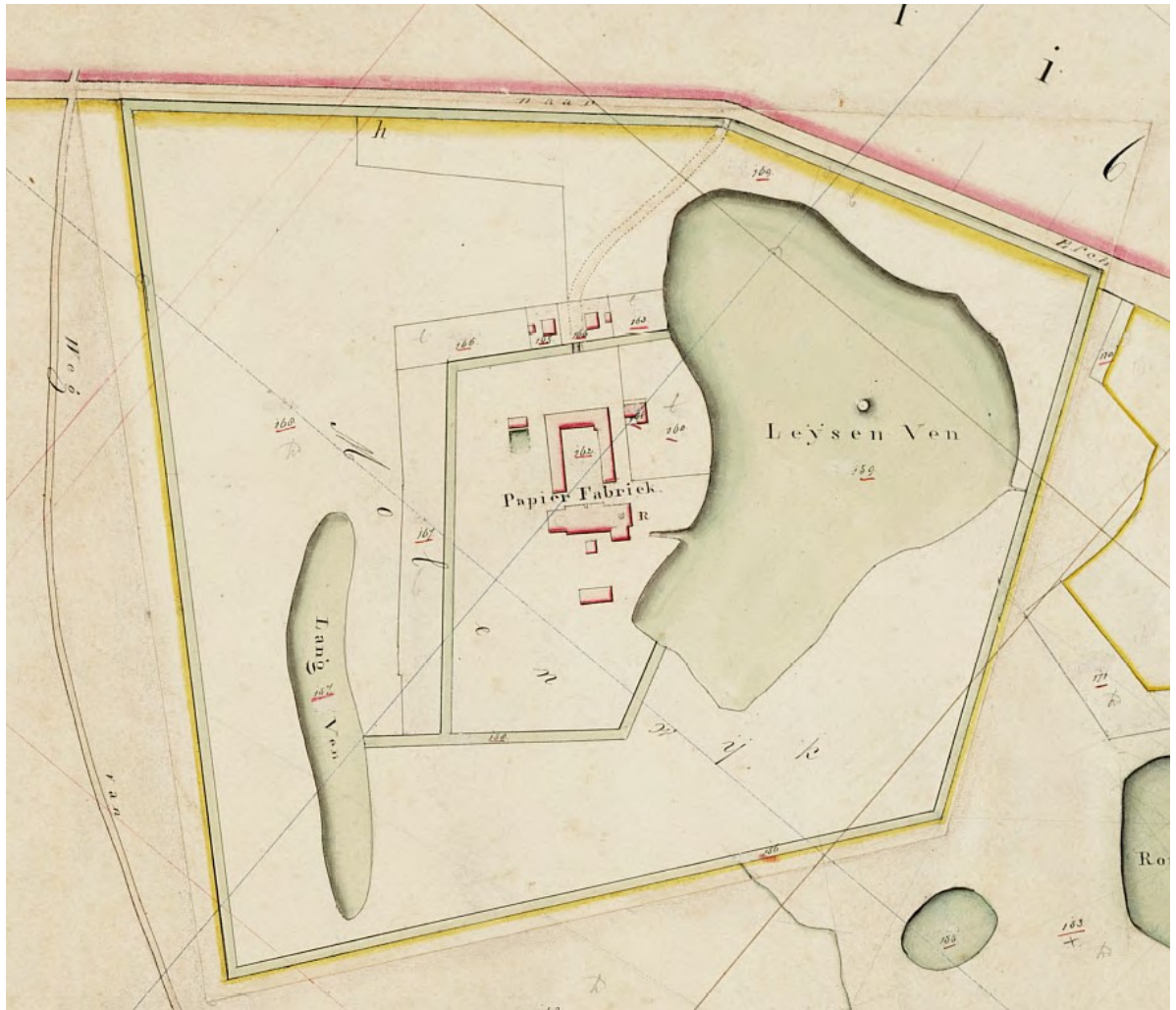
Vader **Spoormakers** wordt op 3 maart 1935 opgericht door ene **A.C. de R.**, een Boxtelse stoffeerder. Deze krijgt van **Spoormakers** 3 rijwiellantaarns op zicht mee, onder het voorwendsel dat zijn schoonvader, die het volle vertrouwen van **Spoormakers** geniet, er een zoekt. **De R.** verkoopt de lantaarns vervolgens voor eigen gewin. Er wordt aangifte gedaan en de zaak komt voor de Bossche rechter waarbij het OM wegens oplichting maar liefst 9 maanden cel eist. Verdachte is al eerder veroordeeld wegens diefstal.

Wielerbaan en eerste terrein MEP in park Molenwijk

Het terrein **Molenwijk**, de naam dateert reeds uit de eerste decennia van de 19^e eeuw, dankt haar naam aan de eerste papierfabriek van Noord-Brabant, die in 1802 te Boxtel in een watermolen op het **Smalwater** of **Molengraaf** wordt opgericht. Medio 1809/'10 wordt bij die watermolen een windmolen (*l'infatigable*: de onvermoeibare)

⁸ Informatie mondeling ontvangen van mevr. Mien(tje) Spoormakers, na afloop lezing in MUBO op zondag 8 maart 2020.

gebouwd. In 1819 wordt de gehele papierfabriek – de windmolen zelfs zonder deze af te breken! – verplaatst naar het terrein Molenwijk, gelegen op de Tongersche Heide. Daar wordt de fabriek uitgebreid met een tweede windmolen. Op zeker moment biedt de fabriek werk aan zo'n honderd arbeiders. De fabriek gaat in 1827 ter ziele.

Kaartje van het terrein Molenwijk ten tijde van de papierfabriek (1819-1827)

Redoute 1839

Tijdens de periode na de afscheiding van Nederland door België (1830-1839) gedurende welke koning **Willem I** geen vredesverdrag wil tekenen, ontstaat begin 1839 de vrees dat er – alsnog – een Belgische aanval zal komen. In Boxtel wordt een twaalfstal redoutes (veldversterkingen) opgeworpen, voorzien van één of meer kanonnen. Het terrein Molenwijk van de voormalige papierfabriek is dan rijks eigendom en één van de redoutes, de grootste, vijf meter hoog en voorzien van vijf kanonnen, komt in Molenwijk. Het restant van deze redoute, begroeid met bomen en struiken en aan de voorzijde voorzien van een gracht, is in het park tot op de dag van vandaag nog duidelijk te herkennen. De bult is in de volksmond bekend geraakt onder de naam **Heksenberg** en is gelegen in het verlengde van de Eikenlaan, op korte afstand van de later aangelegde spoorweg Boxtel-Vught.

Molenwijk is tevens een straatnaam zonder straat

Het vreemde doet zich voor dat Molenwijk ook fungeert als straatnaam. Op drie locaties aan de periferie van het park staan enkele huizen die als postadres Molenwijk hebben. Het adres Molenwijk 1 betreft een houten woning bij het begin van de Eikenlaan bij de kruising met Molenwijkseweg en Parkweg. Restaurant (vroeger: Paviljoen) Molenwijk draagt nummer 2 en huisnummer 3 betreft wederom een houten pand, pal naast het terrein van ODC bij de overweg in de Leenhoflaan. Vreemd want van een echte straat met de naam Molenwijk is geen sprake (meer).

Van landgoed Molenwijk naar multifunctioneel park Molenwijk

Medio februari 1929 wordt Molenwijk⁹ omschreven als **landgoed**, is eigendom van de erven van heer **J.F. (Frans) van Oerle**¹⁰ en staat te koop. Bij een vorige verkoping. Medio december 1903 is Van Oerle eigenaar geworden van Molenwijk.

Op 4 maart 1929 wordt Molenwijk voor een bedrag van f 27.330 eigendom van de Gemeente Boxtel. Het terrein meet 22 ha, 37 aren en 53 centiaren. De gemeente koopt tevens nog enige in buurt gelegen percelen, zodat de totale koopsom de dertigduizend gulden overschrijdt.

Aanvankelijk heeft de gemeente plannen om op dit terrein woningbouw te realiseren. Januari 1931 is dit plan gewijzigd en gaat de Gemeente er een wankelpark aanleggen in het kader van de werkeloosheidsbestrijding (crisisjaren, sinds 1929). Als Molenwijk wordt ingericht als park (1931-1933) naar een plan van landschapsarchitect **Piet Hasselman**¹¹, zijn er nog diverse percelen (dennen)bossen aanwezig die later worden gerooid (jaren vijftig) voor uitbreiding van terreinen van sportverenigingen die er reeds een voorziening hebben, zoals MEP en ODC.

1932: opening tennisbanen

Medio mei 1932 wordt Molenwijk omschreven als een *speel- sport- en wandelpark*, het terrein heeft een meervoudige bestemming gekregen. Zondag 1 mei 1932 worden de aldaar aangebrachte tennisbanen in gebruik genomen door maar liefst 3 tennisclubs: **Ready**, **Bens** en **Quick**. Wegens afwezigheid van de burgemeester vindt de opening plaats door wethouder **Van Susante**.

1933: opening zwembad en terrein ODC

Dinsdag 15 augustus 1933 wordt door burgemeester **Frans van Beek** te 16.00 uur het nieuwe, in en rond het **Leysenvan** aangelegde zwembad officieel geopend, hoewel het dan al tien dagen in gebruik is. Ook de wethouders **Van Susante** en **Merks** zijn daarbij aanwezig. Raadslid **A. de Haas** (eigenaar drogisterij in de Stationsstraat) voert het woord als voorzitter van de **Boxtelse Bad- en zweminrichting**. Het zwembad zal

⁹ Molenwijk is omstreeks 1850 eigendom van **G. Bogaers**, de Tilburgse stoffenfabrikant die ook Stapelen in bezit heeft. In 1886 wordt bouwman **Antoine Piet van Kempen** eigenaar; in 1903 gevolgd door **Frans van Oerle**.

¹⁰ **J.F. (Frans) van Oerle** (1853-1929), 2^e generatie directie Van Oerle's Weverijen en wasserij te Boxtel, die dan uit drie broers Van Oerle bestaat.

¹¹ **Piet Hasselman**, Leersum (1909-1976).

dienstdoen tot het jaar 1976.

Reeds een goede maand later, op zondag 17 september dat jaar, vindt de opening plaats van het voetbalveld van voetbalvereniging **ODC (Overwinning Door Combinatie)**, opgericht op 8 mei 1925), die het terrein huurt van de gemeente. Namens de gemeente gebeurt dat door wethouder **van Susante**. Medewerking verleent de harmonie van **La Salle**. Een kleine 25 jaar later (1956) wordt een, tussen het oorspronkelijke ODC-terrein en het Leysenven, gelegen perceel dennenbos geroooid om te worden ingericht als trainingsveld voor het **Nederlands elftal** dat enige jaren in Boxtel komt trainen. Langs dit veld komen hoge masten met verlichting en aan één zijde, aan de zijde van het zwembad wordt aan de rand van het nieuwe trainingsveld een trapmuurtje gebouwd.

In de tijd dat het ODC-voetbalterrein ontstaat, loopt er nog een zandpad, omstreeks 2 meter breed, met een bovenlaag van oorspronkelijk wit zand langs de sloot langs de spoorweg en wel vanaf de overweg bij de Esschebaan (De Leenhoflaan zal pas na de Tweede Wereldoorlog ontstaan), tot aan het Essche Heike. ODC had bemerkt dat als er wedstrijden worden gespeeld en er betalende toeschouwers op het terrein zijn, er ook drommen voetballiefhebbers voor niets de wedstrijd kunnen volgen vanaf hiervoor genoemd zandpad, vanwaar men vrij zicht heeft op het voetbalveld. In overleg met de Gemeente Boxtel wordt dan een tweetal hoge, van sloten voorziene, houten poorten geplaatst, een bij het begin van het pad bij de overweg, de andere een stuk voorbij het voetbalveld. Tijdens wedstrijden wordt dit deel afgesloten voor gebruik. Deze poorten zijn ergens begin jaren zeventig (?) verdwenen en zijn dan al jarenlang buiten gebruik.

Het Leysenven wordt voorts gebruikt door **Hengelsportvereniging Ons Genoegen**¹² en dient in de winter bij voldoende vorst, als schaatsbaan. Aan de rand van het Leysenven wordt medio 1935, na aanbesteding op 14 februari dat jaar, **verpoozingslokaal Paviljoen Molenwijk** gebouwd. Eerste uitbater is **Willy Adelaars**, opgevolgd in 1937 door **Piet Robben**, nadien door **Nic van Hellemont**.

¹² **HSV** (Hengel Sport Vereniging) **Ons Genoegen**, opgericht op 22 mei 1937 in het, naast het Leysenven gelegen, **Paviljoen Molenwijk**. omdat het water van onder meer de Dommel te vervuild is geraakt (o.a. industrie) om in te kunnen vissen. Eerste huurprijs (1937) 120 gulden per jaar.

Paviljoen Molenwijk nabij het Leysenvoer. Openlucht-dancing, café-restaurant-pension. Uitbater C.A. Robben

MEP

Mixed Hockeyclub MEP wordt te Boxtel opgericht op 16 december 1930. De eerste jaren bestaat de naam **MEP** nog niet. In de beginperiode heet de club aanvankelijk **EBHC** (Eerste Boxtelse Hockey Club) en vervolgens **SOS** (Steeds Opwaarts Streven). Pas in 1935 wijzigt de naam (definitief) in **MEP**, hetgeen de afkorting is van *Mea est pila* (Lat.), vertaald *aan mij is de bal* of, anders vertaald: *ik heb gewonnen*.

Mep maakt in de eerste jaren van haar bestaan gebruik van de nog talrijke weidevelden in Boxtel en omgeving, hetgeen overigens ook opgaat voor voetbalclub ODC. Volgens informatie, aanwezig op hun website (medio september 2020) krijgt MEP in 1934, het jaar ook dat de wielersbaan wordt gebouwd, een eigen hockeyveld in Molenwijk: *op het terrein van de wielersbaan*.

Dit moet als onjuist worden bestempeld, omdat de wielersbaan in 1934 wordt aangelegd en derhalve een aantal jaren gelijktijdig met het MEP-terrein bestaat. Daarenboven blijkt uit een foto, aanwezig op Beeldbank Boxtel, dat pas op zondag 27 september 1936 het veld van MEP in Molenwijk wordt geopend¹³.

Het betreft het perceel gelegen tussen Eikenlaan, Molenwijkseweg en Essche Heike.

¹³ Bron: foto hkb04207 op Beeldbank Boxtel: een foto van Fotopersbureau Het Zuiden van 27 september 1936 inzake de opening van het MEP-terrein aan de Molenwijkseweg te Boxtel door mevrouw **Jansen-Berben**.

Opening hockeyveld Mep in park Molenwijk op zondag 27 september 1936, op het moment dat ernaast de wielervebaan al ruim 2 jaar actief is (Foto: Fotopersbureau Het Zuiden)

De wielervebaan krijgt een plaats dicht in de buurt van de Eikenlaan. Een stukje verderop richting Essche Heike (weg) komt, het eerste MEP-hockeyveld, aangelegd door de eigen leden. Omstreeks 1956-'58 krijgt Mep een uitbreiding in de vorm van een trainingsveld. Daartoe wordt dan een perceel dennenbos geroooid, gelegen tussen het dan bestaande hockeyveld en Essche Heike.

Het terrein waar ooit de wielervebaan lag, is medio mei 2020 door MEP omgevormd tot een verharde parkeerplaats voor spelers en bezoekers van MEP.

Rechts de Eikenlaan, achteraan de Molenwijkseweg, links – achter begroeiing – het Essche Heike. Op het deel het dichtste bij de Eikenlaan ligt tussen 1934 en 1940 de wielierbaan. Het middelste van de thans 3 daar aanwezige velden van MEP, is in 1934 hun eerste hockeyveld

4. **Trainingsritten op openbare weg**

In afwachting van aanleg en opening van de wielierbaan, organiseert **Rapide** trainingsritten op de openbare weg. Bijvoorbeeld op zondag 18 juni 1933. Het traject is als volgt: Bosscheweg (startpunt), Sint-Charles, Sint-Michielsgestel, Vught, Boxtel.¹⁴ De naam *trainingsrit* zal ongetwijfeld zijn gekozen omdat op dat moment het verbod op wielervedstrijden op de openbare weg nog van kracht is.

5. **Aanleg wielierbaan als werkverschaffingsproject**

De aanleg van de wielierbaan, aanvankelijk nog bestaande uit een uit zand met leem versterkte vloer, geschiedt als werkverschaffingsproject: het is tenslotte crisistijd. Deze vloer voldoet in ieder geval om er officiële baanwedstrijden op te kunnen houden. De lengte van de baan bedraagt 200 meter.

¹⁴ Nieuwe Tilburgsche Courant, 21 juni 1933.

15

6. Opening Buxtelse Wielerbaan

Maandag 21 mei 1934, Tweede Pinksterdag, opent burgemeester **Frans van Beek** de wielerbaanbaan. Dat gebeurt in aanwezigheid van onder meer wethouder **Van Susante**, diverse gemeenteraadsleden, de onder-consul van de **N.W.U.**, afdeling 's-Hertogenbosch, de heer **Verbruggen** de heer **J. van den Boer**, voorzitter van **Boxtel Vooruit**. Ruim na half drie houdt voorzitter **Guus van der Meer** zijn welkomstwoord.

Die middag zijn daarbij, ondanks het dreigend weer, ongeveer 2.000 wielereenthousiastellingen aanwezig¹⁶.

¹⁵ Het Nieuws van den Dag 29 maart 1910.

¹⁶ Nieuwe Tilburgsche Courant, 23 mei 1934.

Opening Boxtelse wielierbaan op maandag 21 mei 1934. Burgemeester Frans van Beek met schaar om lint door te knippen. Rechts - met vlinderdas - Guus van der Meer.

Bij gelegenheid van de opening van de wielierbaan wordt burgemeester toegezongen door het talrijke publiek: *Wees maar gerust, mijnheer de burgemeester, alles gaat goed, zoals het moet.* Dit alles conform de melodie van een dan razend populaire schlager van **Willy Derby**. Aldus **Aquarius** (pseudoniem voor **Theo van den Aker**¹⁷) in zijn artikel over de Boxtelse wielierbaan. De baan is voorzien van een geluidsinstallatie van de Boxtelse **Firma Van den Brekel**, wiens naam op foto's zichtbaar is waarop de - dan nog forse - microfoon voorkomt.

De entreprijzen bedragen 60 cent voor de tribune (volwassene) en 30 cent voor kinderen, een staanplaats kost 35 cent (volwassene) en 10 cent (kinderen). Werkelozen betalen 25 cent op vertoon van hun stempelkaart of laatste loonzakje en uitsluitend tussen 11.00 en 12.00 aan de baan.

Op het terrein van de wielierbaan is tevens een stalling voor auto's, motoren en rijwielen. Aanvangstijden der wedstrijden wisselen tussen 15.00 en 16.00 uur.

¹⁷ **Theo van den Aker**, hoofdredacteur/directeur Brabants Centrum.

Beeld van de wedstrijden op de dag van opening, maandag 21 mei 1934

Eerste Zesdaagse

Medio Augustus dat jaar wordt er reeds een avondzesdaagse gereden. Aan het einde van de eerste dag daarvan luidt de conclusie dat deze 6-daagse in een flink tempo gereden zal worden¹⁸.

Verzorger Knoops bedacht met cadeau

Voordat de pauze begint tijdens de wedstrijden op zondag 16 september 1934, wordt aan de heer **Knoops** een vulpenhouder aangeboden wegens het feit dat hij de renners bij ongevallen tijdens de wedstrijden verzorgt¹⁹.

7. Lemen vloer vervangen door een van hout

Al snel komt de wens bovendrijven om de baan te voorzien van een houten vloer. Hierdoor kunnen snellere tijden worden gerealiseerd en... de baan wordt ook interessant voor renners van naam, die de van een lemen vloer voorziene Boxtelse baan, nu links laten liggen. Bovendien vertoont de bestaande leemvloer reeds tekenen van slijtage.

Onder supervisie van gemeentelijk hoofdopzichter **Giel van Erp** wordt van de baan een tekening gemaakt door diens naaste medewerker **G. van den Braak**. Opzichter **Willem van der Steen** is belast met de dagelijkse leiding bij de werkzaamheden. Het hout wordt geleverd door de **Fa. Wed. Van Liempt**. Het hout is gekyaniseerd door de Boxtelse houthandelaren **Van Boeckel** en **Van Hoogerwou**.

Heropening van de van houten vloer voorziene wielerveerbaan

Aanvankelijk is het de bedoeling dat het nieuwe wielerveerzeizoen 1935 op de nu van een

¹⁸ Nieuwe Tilburgsche Courant, 11 augustus 1934.

¹⁹ Nieuwe Tilburgsche Courant, 17 september 1934.

houten dek voorziene baan wordt geopend op 2de Pinksterdag maandag 21 mei ²⁰, doch deze datum blijkt niet haalbaar.

Zondag 14 juli 1935 kan wethouder **Van Susante** de officiële heropening verrichten van Boxtel's eigen velodroom, nadat deze van de keuringscommissie van **de Nederlandse Wielrenunie** een opvallend gunstige beoordeling heeft verworven.

Reeds één jaar nadat de wielersbaan is geopend wordt deze voorzien van een houten vloer. Een feestelijke heropening vindt plaats door wethouder Van Susante op zondag 14 juli 1935

Bestuurslid Van Hoogerwou overlijdt

Voordat de wedstrijden van begin augustus 1935 aanvangen, wordt één minuut stilte in acht genomen in verband met het wegvallen van bestuurslid **Van Hoogerwou**²¹, die overlijdt, na een kort ziekbed, op de jonge leeftijd van slechts 42 jaar op zaterdag 3 augustus 1935²².

8. Opening wielerseizoen 1936 en een Nieuwe geluidsinstallatie

Zondag 10 mei 1936 beginnen te 15.00 uur de eerste wielervedstrijden van dat jaar.

²⁰ Nieuwe Tilburgsche Courant, 19 maart 1935.

²¹ **Willem Jan (Wim) van Hoogerwou**, geb. Boxtel 27 april 1893, overl. Eindhoven (wonend te Boxtel) 3 augustus 1935 (42), houthandelaar. Trouwt in 1924 **Louise Cornelia Maria Franke** (1899-1962).

²² Nieuwe Tilburgsche Courant, 5 augustus 1935.

Voor het eerst wordt gebruik gemaakt van de, enige dagen ervoor door de N.V. **Philips** geïnstalleerde geluids- en microfooninstallatie van de allernieuwste generatie²³.

Boxtelaar Marinus Swinkels is een van de wielrenners op de Boxtelse wielerbaan

9. Namen wielrenners

Namen van de mannen die hun rondjes draaien op de Boxtelse wielerbaan worden door **Aquarius**²⁴ opgesomd in diens artikel over de Boxtelse wielerbaan in Brabants Centrum: **Jan (kanonbal) Pijnenburg** uit Tilburg, doch ook veel Boxtelaren zoals **Marius Swinkels, Woutje Schüller, Kees van Weert, Gerrit Boontje, Cor Keukens, Jo Sannen.**

Opvallend is het dat er ook veel broers bij zijn: **Ben en Thijs de Geus, Jan en Toon Arts, Pietje en Paul Theulings, Jan en Hannes van de Loo, Henk en Wim van Geffen, Janus en Huub van den Broek.** Van **Rapide** zijn ook renners van buiten Boxtel lid. Zo is in 1935 de uit Schijndel afkomstige **Piet van Doremalen** lid.

²³ Provinciale Noordbrabantsche en 's-Hertogenbossche Courant, 9 mei 1936.

²⁴ Pseudoniem van **Theo van den Aker**, directeur en hoofdredacteur **Brabants Centrum**.

10. **Wedstrijden gestaakt wegen regenval**

Zondag 18 april 1937 wordt het Boxtelse wielerseizoen geopend. De wedstrijden beginnen met hevige wind en donkere wolken. Op zeker moment moeten de wedstrijden zelfs worden afgelast door hevige regenval²⁵.

11. **Het jaar 1938**

Nog vóóordat het eigen Boxtelse wielerseizoen in 1938 wordt geopend, komt de **Koninklijk erkende T.W.C.** (Toer- en Wieler Club) '**Pijnenburg**'²⁶ uit Tilburg hun clubwedstrijd in Boxtel houden en wel op zondag 24 april. De publieke belangstelling wordt omschreven als *bevredegend*, het weer is in ieder geval goed. Rond de klok van 15.00 uur wordt begonnen met sprintwedstrijden, gevolgd door een afvalrace over 25 ronden. Daarna komt een tijdrace aan bod. Tot slot wordt een één uurs koppelwedstrijd gereden over 200 ronden in 5 klassemten. Hierbij wordt een gemiddelde snelheid bereikt van 40 km.

Het eigen Boxtelse wielerseizoen van 1938 wordt geopend op zondag 15 mei met sprint-, Klassements- en koppelwedstrijden.

²⁵ Nieuwe Tilburgsche Courant, 19 april 1937.

²⁶ Wielerclub uit Tilburg, vernoemd naar **Jan Pijnenburg** (1906-1979), een getalenteerde, doch licht ontvlambare wielrenner, bijnaam **kanonbal**, die begon als verkoper van versnaperingen op de wielersbaan van Tilburg.

WIELERBAAN BOXTEL

SPORTPARK
„MOLENWIJK”

ZONDAG
15
MEI
3 UUR

WIJ

OPENEN

MET:

NIEUWELINGEN: Savelkouls-van Vliet, Den Bosch
Kaptejns-Loots, Tilburg
Smetsers-Janssen, Tilburg

Schoenmakers
Glas
SCHOTMAN
v. d. STEL
Bakker
van Geene
van Helvoirt
van Gennip
ABELEVEN
Gemonde
Slangen
van Ommeren
Daelman
Nijnatten

ENTREE-PRIJZEN: Tribune f 0.60, (Kinderen f 0.30), Staanplaatsen f 0.35, (Kinderen 0.10)
Werkloozen op verloon van stempelkaart of laatste loonzakje f 0.25, uitsluitend v.m. van 11-12 uur aan de baan
Auto- Motor- en Rijwielstalling op 't terrein.

REDUCTIEBON
Wants: 10000 20 1938
Bijzondere 10 1938

Affiche van de openingswedstrijden van het Boxtelse wielersbaanseizoen 1938, op zondag 15 mei dat jaar.

19
JUNI
4 UUR

BOXTELSCH WIELERBAAN

SPORTPARK „MOLENWIJK”

**Een
bombardement
van
DEMARRAGES**

**Voorwedstrijden
voor Nieuwelingen**

BOEYEN-
van Geene
van Gennep-
Schoenmakers
Glas-
J. Maas
Schoiman-
v. d. Stel
Vervoort-
Diependaal
Coomans-
Roodbergen
? ?

ENTREE-PRIJZEN: Tribune f 0.60, (Kinderen f 0.30), Staanplaatsen f 0.35 (Kinderen 0.10)

AUTO-, MOTOR- EN RIJWIELSTALLING OP 'T TERREIN

REDUCTIEBON
Wanneer Tribune 0.60 en
Staanplaatsen 0.35
Kinderen 0.10

Affiche van wedstrijden op de Boxtelse wielervebaan op zondag 19 juni 1938

Op het middenterrein van de wielersbaan staat een verhoogd podium vanwaar de wedstrijdleiding opereert. In het midden Guus van der Meer, links hangt de rondebelle

Schulte wint 3e etappe Tour de France

Donderdag 7 juli is het Bosschenaar **Gerrit Schulte** die de derde etappe over 238 km van de **Tour de France** met 5 seconden voorsprong wint.

Ook op zondagmiddag 10 juli dat jaar om 16.00 uur zijn er wedstrijden. Deze bestaan die dag uit sprint- en klassementswedstrijden. Doch tevens zal door amateurs en onafhankelijken²⁷ een 60 km koppelparcours worden verreden.

Wielersbaan gebruikt voor levend schaakspel

In 1938 is het jaar van het veertigjarig jubileum van **koningin Wilhelmina** als vorstin van Nederland. Overal in den lande worden jubileumfeesten georganiseerd, zo ook in Boxtel. Onderdeel van die feesten maakt een levend schaakspel uit. De personen die de schaakstukken uitbeelden zijn gekleed in Middeleeuws kostuum. In het middenveld van de wielersbaan wordt een groot schaakbord gelegd. Zondag 4 september 1938 vertrekt vanaf de Boxtelse Markt een stoet naar het spelterrein in park Molenwijk²⁸

²⁷ Onafhankelijke (wielrenner): categorie tussen amateur en prof, rijdt zonder sponsor.

²⁸ Nieuwe Tilburgsche Courant, 31 augustus 1938.

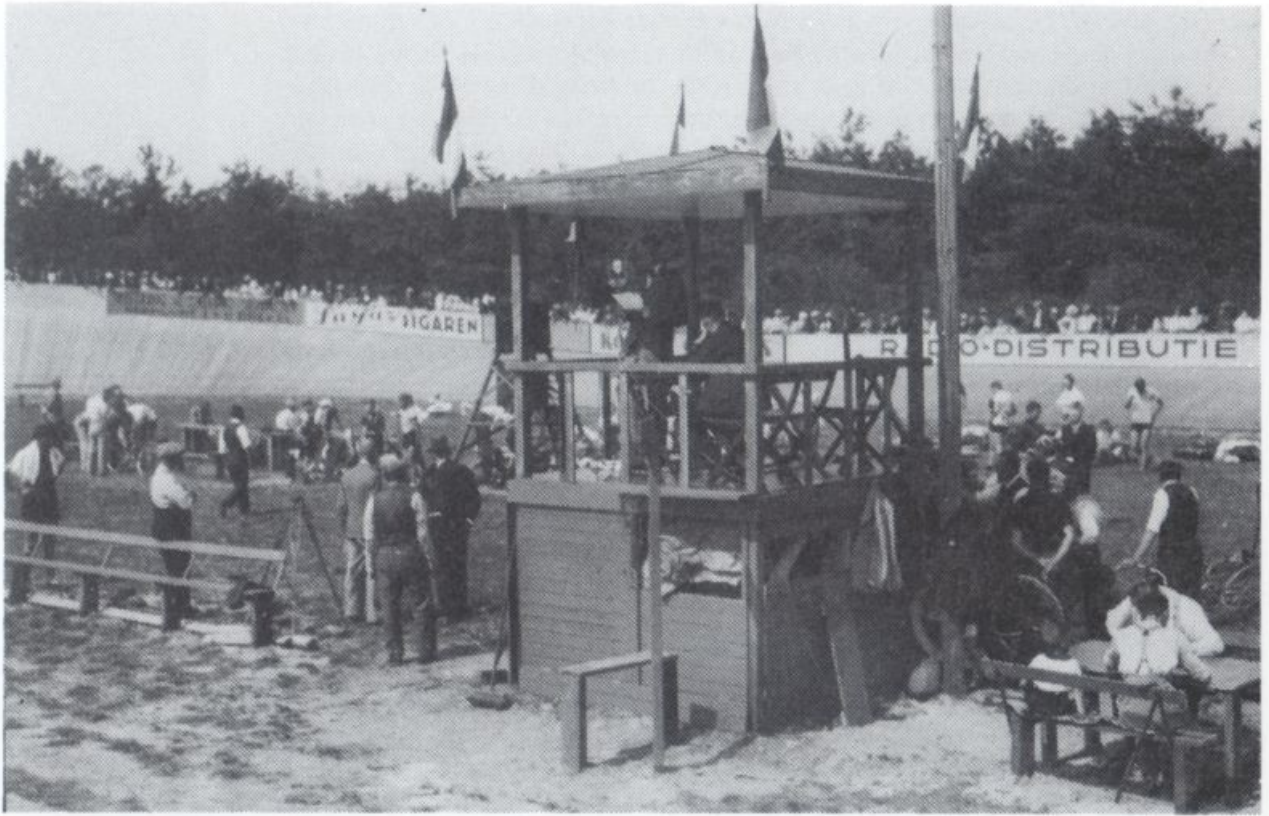

Levend schaakspel op middenterrein van de Boxtelse wielerbaan in 1938

12. **Hand vol splinters van wielerbaan**

Jan Schüller, getrouwd met **Hanneke van Haren**, nicht van scribent dezes vertelt²⁹ hoe hij als 2 à 3-jarig jongetje samen met zijn moeder en vader **Woutje Schüller** (jawel de Boxtelse wielrenner) met diens vrienden Jan en Dien Habraken een bezoek bracht aan wedstrijden op de wielerbaan. Hij herinnert zich dat hij na afloop thuiskwam met zijn hand vol met houtsplinters van de houten baan.

²⁹ Mededeling van **Jan Schüller** ontvangen op zondag 8 maart 2020, na afloop van lezing *De Roem van Boxtel* (waarin de wielerbaan ter sprake komt), door auteur dezes gegeven in MUBO, Ursulagebouw, Baroniestraat Boxtel.

Verhoogd podium met wedstrijdleiding. Guust van der Meer met microfoon in de hand, rechts een tafeltjes voor de pers: in dit geval de Boxtelse sportverslaggevers Franske Versantvoort (bijnaam Vaz dias) en Jan van Nistelrooy

13. **1940 Het laatste jaar
Meerdaagse wedstrijden in 1940**

In het laatste jaar dat de Boxtelse wielerveen bestaat, organiseert de Tilburgse Wielerveenclub Pijneburg³⁰ op de Boxtelse wielerveen van Rapide diverse wedstrijden. Dat gebeurt op zondag 9 juni 1940³¹ en zondag 28 juli, terwijl door deze club meerdaagse wedstrijden worden gehouden op zaterdag 10 en zondag 11 augustus 1940³².

³⁰ Wielerveenclub uit Tilburg, vernoemd naar **Jan Pijneburg** (1906-1979), een getalenteerde, doch licht ontvlambare wielerveen, bijnaam **kanonbal**, die begon als verkoper van versnaperingen op de wielerveen van Tilburg.

³¹ Noordbrabantsch Dagblad Het Huisgezin, donderdag 13 juni 1940.

³² Eindhovensche en Meierijsche Courant, 15 augustus 1940.

Bovenaanzicht van de Boxtelse wielersbaan, hier reeds voorzien van een houten vloer

Het doek valt

Op de baan worden tal van wedstrijden verreden. Als echter mei 1940 de Tweede Wereldoorlog uitbreekt, wordt al snel duidelijk dat de baan geen lang leven meer beschoren zal zijn.

Medio maart 1940 neemt het bestuur van Rapide het besluit om *wegens de bijzondere tijdsomstandigheden* dat jaar geen Rond van Boxtel te organiseren. Tevens wordt gemeld dat de wedstrijden op de wielersbaan wèl doorgaan.

Niettemin wordt de baan in december 1940 gesloopt. Nadien is de locatie nog startplaats van Boxtelse motorterreinwedstrijden, die plaatsvinden op het circuit Molenwijk-Selissenwal-Halderheidweg en Sparrenrijk.

November 1940, kort voor de afbraak van de baan (Foto: 't Zuiden)

Vrijdag 3 januari 1941 wordt een grote hoeveelheid hout, afkomstig van de gesloopte Boxtelse wielerveerbaan in het openbaar verkocht. Woensdag 1 en donderdag 2 januari zijn er op de wielerveerbaan kijkdagen. De verkoping vindt plaats in het nabijgelegen **Paviljoen Molenwijk**, gelegen aan de rand van het Leysenvan en zal geschieden door te Amsterdamse veilingmeester **Chr.J. Bolle**, zulks ten overstaan van de Boxtelse notaris **P. Mertens**³³.

³³ Provinciale Noord-Brabantsche en 's-Hertogenbossche Courant, 27 december 1940.

December 1940, de afbraak van de Boxtelse wielersbaan is begonnen (foto 't Zuiden)

14. **Eerste Ronde van Boxtel**

We schrijven 1939. Sinds 4 jaar is het verbod om op de openbare weg wielervedstrijden te houden opgeheven en sinds 1928 kennen we de **NWU (Nederlandsche Wielren Unie)**, die later de letter **K** mag voorvoegen vanwege het toegekende predicaat **Koninklijke**. Het is de overkoepelende organisatie voor wielrennend Nederland.

Het is wederom **Guus van der Meer** die, als voorzitter van **Boxtel Vooruit** en van **Wielervereeniging Rapide** de **Ronde van Boxtel** organiseert. De eerste Ronde van Boxtel wordt gereden op zondag 16 juli 1939. Oorspronkelijk is er sprake van zondag 21 mei. Deelname staat open voor nieuwelingen, amateurs en onafhankelijken. Het parcours heeft een lengte van 2.600 meter en is voorzien van een uitgebreide geluidsinstallatie.

Nieuwelingen rijden 44 km (17 rondes). Amateurs en onafhankelijken starten tezamen over 104 km (40 rondes)³⁴.

Ronde georganiseerd in kader festiviteiten opening Mgr. Wilmerstraat

Die eerste Ronde van Boxtel wordt gereden in het kader van festiviteiten rond de ingebruikneming van de nieuw aangelegde **Mgr. Wilmerstraat** en de nieuwe brug

³⁴ Provinciale Noordbrabantsche en 's-Hertogenbossche Courant, 17 juni 1939.

over de Dommel. Tot dat moment eindigt de **Nieuwe Kerkstraat**, zoals de huidige **Baroniestraat** dan nog heet, bij de Molenstraat en kan men nog niet verder rechtdoor, richting Bosscheweg.

Start en finish zijn om die reden ook gepositioneerd in de nieuwe Mgr. Wilmerstraat. De route is voorts: Oude Kerkstraat (Baroniestraat), Parallelweg (thans Parallelweg-noord), Stationsstraat, Rechterstraat, Kruisstraat, Markt, Clarissenstraat, Bosscheweg, Mgr. Wilmerstraat.

In latere jaren, na de Tweede Wereldoorlog is de start/finish in de Breukelsestraat ter hoogte van de aansluiting met de Wilhelminastraat, met op de hoek de winkel van **Breuer (Jamin)**.

Bij gelegenheid van festiviteiten rondom de opening van de Mgr. Wilmerstraat (tussen Bosscheweg en Molenstraat) en de nieuwe Dommelbug, die een beter ontsluiting voor Boxel betekent, wordt in 1939 de eerste Ronde van Boxel gehouden. Start en finish zijn dan in deze straat.

Zoals uit het affiche blijkt is toegang gratis. Nadien wijzigt dat en moet entree worden betaald, hetgeen nog wel eens tot problemen leidt: het parcours gaat immers over de openbare weg...

Eerste Ronde van Boxtel zondag 16 juli 1939, Parallelweg (later Parallelweg-noord) te Boxtel met oude spoorwegtunnel en rechts Hotel Van Boxtel. Links zien we een militair: ruim één maand later mobiliseert Nederland het leger vanwege de Duitse dreiging. Een klein jaar later valt Duitsland ons land binnen. Moeilijk voor te stellen, doch minder dan één jaar later zal het straat aanzien hier compleet anders zijn: na een RAF-bombardement zijn de hier rechts vooraan zichtbare panden onherstelbaar beschadigd.

BERICHT.

Aan het telegraafkantoor is een telegram ontvangen, waarvan hieronder een uittreksel volgt:

ALGEMEENE MOBILISATIE.

Eerste mobilisatiedag:
29 Augustus 1939
 Vordering paarden en motorrijtuigen.

Men raadplege de in de gemeente aangeplakte „Openbare kennisgevingen”.

Men wordt uitgenoodigd aan bovenstaand bericht zoo spoedig en zooveel mogelijk
RUCHTBAARHEID TE GEVEN.

RONDE VAN BOXTEL.

De uitslagen van de gisteren verreden „Ronde van Boxtel” luiden als volgt:

Nieuwelingen: — 1. G. Loos (Amsterdam), in 1 uur 14 min. 27 sec.! 2 J. v. Gelderen op 30 sec.; 3 Fr. Vos op 45 sec., 4. H. Keyer; 5 J. v. d. Elsken; 6 Joh. van Haaren; 7 J. Chaam; 8. M. van Rijn; 9. P. Pruisen, 10 B. Santing.

Amateurs en onafhankelijken: 1. C. de Best 104 km. in 2 uur 34 min.; 2 Maagdenburg; 3 Hofstede op 1 min. 55 sec. 4. J. v. Vliet; 5 P. Leeflang, 6 ex aequo: A. Pol, T. Pijnenburg (Tilburg) M. v. Rooijen, A. Meinders, J. Schoofs, L. Dietvorst, A. Driessen.

Onze stadgenoot J. Kapteijns werd 14e.

Nieuwe Tilburgsche Courant 17 juli 1939

Uitslagen van de eerste Ronde van Boxtel in 1939 in de Nieuwe Tilburgsche Courant van maandag 17 juli 1939 winnaar (amateurs en onafhankelijken) is Cor de Best (1918-2006) uit Haarlem

Gedurende de oorlog en de eerste jaren erna zou de Ronde van Boxtel niet worden gereden. Pas in 1952 gebeurt dat weer voor het eerst. Wel komt eerst nog op 27 mei 1950 de vierde etappe van de **Ronde van Nederland** door Boxtel.

Ronde van Boxtel 1952. Remmers in Kasteellaan naderen bocht naar Prins Hendrikstraat

Boxtel

RONDE VAN BOXTEL

In café Sportwereld is het werkomité bijeengekomen, teneinde de „Ronde van Boxtel” ook dit jaar weer doorgang te doen vinden.

Als datum werd vastgesteld 15 Augustus start en finsh zijn gelegen aan de Breukelsestraat, de route gaat via de Stationsstraat, Prins Bernhardstraat en Baroniestraat.

Nieuwsblad van het Zuiden 18 juli 1954: Ronde van Boxtel 1954

Een bekende Boxtelse naam in relatie tot de Ronde van Boxtel is jarenlang, vanaf jaren 60 van de 20^e eeuw, Henk van Vught. Hij draagt niet weinig bij aan de populariteit van de Ronde van boxtel

Bronnen:

- * Eigen archief auteur
- * **Boxtel kijk nou 'ns!** (Afb. en tekst 59), **Theo van den Aker** (uitgave Brabants Centrum), 1985;
- * **Delpher kranten** (Kon. Bibliotheek)
- * **Beeldbank Boxtel** (Heemkunde Boxtel)
- * **Brabants Erfgoed**, thema *Het Brabantse wielrennen*
- * *Molenwijk, een bijzonder park*, **Roger van Laere** en **Piet van Oers**, 2009
- * ww.schijndelse.nl

Met hartelijke dank aan:

www.schijndelse.nl

*** *****